

Τό Κοινό τῶν Ἐλευθερολακῶνων διατηρήθηκε ὡς τήν ὕστατη ρωμαϊκή ἐποχή (μέσα 3ου μ.Χ. αἰώνα)¹⁴.

Κατά τή βυζαντινὴ περίοδο ἡ περιοχὴ κατοικήθηκε κανονικά. Γεγονός πού διαταράσσει τήν ἱστορικὴ πορεία τῆς Μάνης αὐτὴ τὴν περίοδο (7ος αἰώνας) εἶναι ἡ πολυσυζητημένη ἐγκατάσταση τῶν σλαβικῶν φυλῶν Μελιγγῶν καὶ Ἐξεριτῶν. Ἡ ἐγκατάσταση αὐτὴ γίνεται δεκτὴ σήμερα ἀπὸ τοὺς ἱστορικούς¹⁵. Οἱ φυλές αὐτές πρέπει νά ἐγκαταστάθηκαν, καθὼς δείχνουν τὰ σλαβικά τοπωνύμια, κυρίως στὴν Ἐξω καὶ Βόρεια Προσηλιακὴ Μάνη, δηλ. στὰ βόρεια Ἀρεοπόλεως—Σκουταρίου. Ἡ παλαιότερη μάλιστα ὀνομασία τῆς Ἀρεοπόλεως (Τσίμοβα) φαίνεται ὅτι πρέπει νά εἶναι καὶ τὸ νοτιότερο ἀναμφισβήτητα σλαβικό τοπωνύμιο, πού ἐνισχύει τὴν ὑπόθεσιν. Τό γεγονός, ὅτι σλαβικά τοπωνύμια δέν συναντᾶμε νοτιότερα, σημαίνει πὼς οἱ παραπάνω φυλές δέν ἐγκαταστάθηκαν ἐκεῖ, ἴσως γιατί ἡ περιοχὴ δέν ἦταν ἀρκετὰ εὐφορῆ, ὥστε νά προσελκύσει τὸ ἐνδιαφέρον τῶν πρωτόγονων αὐτῶν γεωργῶν καὶ κτηνοτρόφων. Ἄλλωστε κατὰ τὴ μαρτυρία τοῦ Κωνσταντίνου Ζ' τοῦ Πορφυρογέννητου (10ος αἰώνας) στὸ νότιο ἄκρο τῆς χερσονήσου παρέμενε ἀκμαῖο τὸ παλαιὸ ἑλληνικὸ στοιχεῖο¹⁶. Οἱ σλαβικὲς αὐτές φυλές ἀφομοιώθηκαν τοὺς ἐπόμενους αἰῶνες. Σ' αὐτὸ συνέτειναν ἡ ἡ κρατικὴ πολιτικὴ, ἡ ὁποία μὲ μετακινήσεις καὶ ἐγκαταστάσεις πληθυσμῶν ἐνίσχυσε τίς εὐαίσθητες περιοχές, καθὼς καὶ ἡ ἐκκλησία ἡ ὁποία τὴν περίοδο πού ἀκολουθεῖ (9ος—10ος αἰ.) προχώρησε στὴν αὐξηση τῶν ἐπισκοπῶν καὶ τὴν ἀναδιοργάνωσή τους σέ μικρότερες περιφέρειες¹⁷. Στὶς ἀρχές τοῦ 10ου αἰώνα ἐξάλλου μνημονεύεται γιὰ πρώτη φορά καὶ ἡ ἐπισκο-

14. Γιὰ τὸ χαρακτῆρα καὶ τὴ σημασία τοῦ Κοινοῦ τῶν Ἐλευθερολακῶνων, καθὼς καὶ τῶν ἄλλων Κοινῶν κατὰ τὴ ρωμαϊκὴ κυριαρχία στὴν Ἑλλάδα, βλ. G. W. Bowersock, *Augustus and the Greek World*, Oxford University Press 1965, σ. 91 κέ. J. Deininger, *Die Provinziallandtage der Römischen Kaiserzeit*, C.H. Beck'sche Verlag, Μόναχο 1965. J. Touloumakos, *Zum Geschichtsbewusstsein in der Zeit der Römischer Herrschaft*, Gottίγη 1971, σ. 40 κέ.

15. Διον. Ἀ. Ζακυθνοῦ, *Οἱ Σλάβοι ἐν Ἑλλάδι*, Ἀθῆναι 1945, σ. 36 κέ. Στιλπ. Π. Κυριακίδου, *Οἱ Σλάβοι ἐν Πελοποννήσῳ*, Θεσσαλονίκη 1947. Antoine Bon, *Le Péloponnèse Byzantin jusqu'en 1204*. Presses Universitaires de France, Παρίσι 1951, σ. 27 κέ. Hélène Ahrweiler-Glykatzi, *Une inscription méconnue sur les Mélingues du Taygète*, *Bull. Corr. Hell.* 86 (1962), 1—10. Ἄννας Ἀβραμέα, *Ὁ «Τζάσις τῶν Μεληγγῶν» Νέα ἀνάγνωσις ἐπιγραφῶν ἐξ Οἰτύλου*, *Παρνασσός* 16 (1974) 288—300. J. Koder, *Zur Frage des slavischen Siedlungsgebiete in mittelalterlichen Griechenland*, *B.Z.* 71 (1978) 315 κέ.

16. Constantine Porphyrogenitus, *De Administrando Imperio*, v.I (ἐκδ. Moravcsik, ἀγγλ. μετάφρ. R.J.H. Jenkins) *Dumbarton Oaks Texts*, Harvard University 1967, σ. 236 καὶ v. 2, *Commentary* (ἐκδ. R.J.H. Jenkins), University of London 1962, σ. 187.

17. Διον. Ἀ. Ζακυθνοῦ, *δ.π.*, σ. 90 κέ., 97 κέ.

